

Іванча С. А.,
студент 4-К-1 курсу юридичного факультету
ННІЗДН НАВС

НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОВЕДЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ

Українська держава на сьогодні перебуває у стані перехідного періоду, особливостями якого є використання у державно-правовій практиці елементів старого досвіду паралельно з пошуками нових моделей організації влади, здатних забезпечити ефективне вирішення проблем цього перехідного періоду в умовах глобалізації. У зв'язку з цим однією з першочергових проблем є з'ясування сутності і природи здійснення державної влади у перехідному суспільстві, теоретичне обґрунтування проєктів структурної і функціональної перебудови органів виконавчої влади, визначення їх місця та співвідношення з іншими елементами державного механізму [1, с. 260].

На сьогодні не проведено систематизації наукових даних щодо адміністративних реформ у вітчизняній адміністративно-правовій науці. Натомість наявні дослідження та наукові розробки окремих сторін, проявів, фрагментів адміністративної реформи як організаційно-правового явища. Відповідно у науковій літературі утворилася певна прогалина, заповнення якої вимагає визначення сутності, завдань адміністративної реформи, умов її проведення, алгоритмів здійснення, діагностики успішності чи неуспішності тощо.

Аналізуючи співвідношення між феноменами адміністративної, адміністративно-правової реформи, реформи адміністративно-територіального устрою, муніципальної, конституційної та правової реформи, пропонуємо визначити це співвідношення:

а) адміністративно-правова реформа охоплює реформу власне адміністративного права, тоді як адміністративна - передбачає реформування як норм, так і органів державного управління. Тобто змістовно адміністративна реформа є ширшою, ніж реформа адміністративного права. Крім того, реформа адміністративного права (його кодифікація тощо) може і не призводити до адміністративної реформи і навіть не обов'язково супроводжує її;

б) реформа адміністративно-територіального устрою охоплює територіальну організацію влади (не лише виконавчої, але й самоврядної) та адміністративний поділ території держави на окремі адміністративно-територіальні одиниці, тоді як адміністративна реформа стосується організації державної влади і, частково, місцевого самоврядування у цілому, а не лише територіальної основи державності;

в) адміністративна реформа охоплює сферу організації та діяльності органів виконавчої влади, тоді як муніципальна – переважно органів місцевого самоврядування. Безумовно, це не виключає предметного «перетинання» завдань цих обох реформ у сфері, зокрема делегованих повноважень і здійснення так званої сумісної компетенції. Все ж предметно обидві реформи потрібно відокремлювати одна від одної;

г) правова (державно-правова) та адміністративна реформи співвідносяться між собою як загальне (родове) та часткове (видове); крім

адміністративної, правова реформа включає в себе також парламентську, муніципальну та судову реформи. Правова реформа здебільшого впливає на предметну визначеність та спрямованість адміністративної реформи, визначає її ідеологію та напрями взаємодії з реформаційними кроками в парламентській, муніципальній та судовій сферах. Не випадково, а цілком закономірно вчені вважають адміністративну реформу найважливішою частиною правової [2];

д) конституційна реформа визначає конституційно-правові засади організації та проведення адміністративної реформи, встановлює нові баланси повноважень вищих і місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування як у виконавчій системі влади, так і тих органів, які перебувають поза межами цієї системи (Президента, законодавчої, судової влади, органів місцевого самоврядування тощо).

Протягом 2004–2005 рр. проблему здійснення адміністративної реформи намагалися підмінити проблемою здійснення реформи адміністративно-територіального устрою держави (ініціативи віце-прем'єр-міністра з питань адміністративної реформи Р. Безсмертного [3]) та прагненнями згорнути конституційну реформу.

Водночас, окремі реорганізаційні зміни у системі виконавчої влади протягом всього цього періоду (1997–2007 рр.) не припинялися, даючи достатньо підстав для упевненості в тому, що реформа триває, однак постійно перебуває під загрозою сповільнення і повного припинення. Втрата актуальності або принаймні суттєве зниження інтересу до адміністративної реформи простежується відповідно до того, як суспільство і держава дедалі більше втягуються в конституційну реформу.

Протягом останнього часу було зроблено багато застережень щодо того, що під час адміністративної реформи досить часто ігнорувався її позитивний зміст. За такого підходу вона виступала як вимушений захід, своєрідний механізм протидії різним патологіям влади, таким як: безвідповідальність політиків і чиновників, корупція, зловживання службовим становищем, служіння чиновництва олігархічним інтересам тощо. Такі тлумачення адміністративної реформи ігнорують системний її характер, позитивне спрямування змін, зводять всю її складність лише до косметичних змін переважно на верхніх щаблях виконавчої влади, зосереджуються на внутрішніх проблемах самої влади тощо [4, с. 15-16].

Адміністративна реформа - це прояв політичної волі вищого державного керівництва. Вона виступає засобом реалізації політичних програмних цілей правлячої партії або коаліції з урахуванням позицій інших суб'єктів еліти держави та можливості схвалення і здійснення реформи, з чого видно, що у адміністративній реформі наявний політичний момент.

Водночас важливо зазначити, що адміністративна реформа повинна відбутися у безумовно правовій формі, вона повинна підпорядковуватися законодавчим вимогам, пріоритету прав і свобод людини і громадянина.

Проте лише правовими елементами зміст адміністративної реформи не вичерпується, адже поряд з прийняттям відповідних правових актів необхідно здійснити певні технологічні дії – кадрове забезпечення, зміни організаційної структури тощо.

На підставі аналізу специфіки адміністративної реформи як різновиду правової реформи автор дійшов висновку про діалектичне поєднання суб'єкта та об'єкта цієї реформи: виступаючи як суб'єкти реформаційних перетворень, самі органи виконавчої влади часто постають об'єктами цієї реформи. Водночас основним об'єктом адміністративної реформи потрібно визначати не систему самих органів влади, а систему державного управління країни в цілому, оскільки такий підхід дозволяє синтезувати статичні (систему й структуру виконавчої влади) й динамічні (процес здійснення державного управління та його результати, перетворення стану керованих об'єктів) елементи, апелювати до системи державного управління як сфери надання адміністративних послуг громадянам держави.

Список використаних джерел:

1. Шаповал В. М. Конституція і виконавча влада. / В. М. Шаповал. – Юрінком Інтер, 2004. – 78 с.
2. Надолішній П. І. Етнонаціональний аспект адміністративної реформи в Україні (теоретико-методологічний аналіз) : автореф. дис. на здоб. наук. ступ. д-ра наук з держ. упр. 25.00.01 / П. І. Надолішній / УАДУ при Президентові України. – К., 1999. – 36 с.
3. Дьомін О. Роль адміністративної реформи у державотворенні на сучасному етапі : збірник наукових праць : за матер. наук-практ. конф., «Адміністративна реформа в Україні : шлях до європейської інтеграції?» / О. Дьомін. м. Київ, 14–15 лютого 2003 р. – К. : ООО „АДЕФ–Україна”, 2003. – С. 8–13.
4. Гриценко А. Административная реформа : Дальше...Дальше?...Дальше! / А. Гриценко, И. Жданов, М. Пашков // Зеркало недели, 3 июня 2000 г.

Іскрижицька Л. М.,
студентка 4-К-А курсу юридичного факультету
ННІЗДН НАВС

ПРАВОВИЙ СТАТУС АВТОНОМНОЇ РЕСПУБЛІКИ КРИМ У СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що сучасне конституційне визначення правового статусу Автономної Республіки Крим в складі внутрішньої Української держави остаточно не вирішило всіх проблем правової природи автономії. Адміністративно-правовий статус Автономної Республіки Крим неодноразово істотно змінювався, що обумовлювалось як політичними факторами так і розвитком державного будівництва України. Це зумовлює необхідність глибокого теоретичного переосмислення проблем пов'язаних з територіальним встроєм України, а також окремого наукового дослідження специфіки правового статусу Автономної Республіки Крим в складі України та адміністративно-правових основ регулювання. Залишається, зокрема, відкритим питання наскільки наша держава з наявністю адміністративно-територіальної автономії відповідає міжнародним правовим стандартам і загальнонаціональним потребам, і як проблема автономії співвідноситься з перспективами розвитку Української держави та забезпечує її конституційну цілісність.